

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ВЛАСНІСТЬ

Бабич В.А.

(кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної справи Університету ДФС України)

Андросович В.С.

(студентка Навчально-наукового інституту права, Університету ДФС України)

Анотація. Стаття присвячена загальній характеристиці адміністративних правопорушень, що посягають на власність. Розглянуто особливості даного виду правопорушень на основі аналізу чинного законодавства України та наукової доктрини адміністративного права.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративні правопорушення, власність.

Аннотация. Статья посвящена общей характеристике административных правонарушений, посягающие на собственность. Рассмотрено особенности данного вида правонарушений на основе анализа действующего законодательства Украины и научной доктрины административного права.

Ключевые слова: административное право, административные правонарушения, собственность.

Annotation. Article is devoted to a general characteristic of administrative offenses, encroaching on property. It is considered features of this type of offenses on the basis of the analysis of the current legislation of Ukraine and the scientific doctrine of the administrative right.

Keywords: administrative law, administrative offenses, property.

Постановка проблеми. Наука адміністративного права свідчить, що адміністративним правопорушенням, що посягають на власність приділяється недостатньо уваги.

До того ж постає необхідність законодавчого врегулювання правовідносин, що склалися у сфері адміністративного права та посягають на всі форми власності, оскільки Кодекс України про адміністративні правопорушення більшою мірою захищає державну власність, оминаючи захист прав суб'єктів інших форм власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій переконує, що вивчення адміністративних правопорушень, що посягають на власність знайшло своє відображення на дисертаційному рівні Личенко І. О. [«Адміністративно-правовий захист права власності в Україні», дисер. на здоб. наук. ступеня к.ю.н. – Львів, 2010].

Інші дослідження у даній сфері не носять комплексний характер та відображають окремі аспекти цього виду адміністративних правопорушень.

Тому метою статті є здійснення загальної характеристики адміністративних правопорушень, що посягають на власність.

Виклад основного матеріалу.

Адміністративні правопорушення, що посягають на власність закріплені главою 6 Кодексу України про адміністративні правопорушення [1] та містяться у шести статтях, чотири з яких покликані захищати державну власність.

За об'єктом посягання адміністративні правопорушення, що посягають на власність поділяють на два види:

- правопорушення, що посягають на відносини загальнодержавної власності;
- правопорушення, що посягають на відносини власності взагалі.

З об'єктивної сторони ці правопорушення характеризуються самовільним користуванням чи переуступкою права користування об'єктами державної власності, а також укладення інших угод, які в прямій чи прихованій формі порушують право державної власності [2].

Однак, зазначене трактування об'єктивної сторони можливе для ст. ст. 47, 48, 49, 50 КУАП, тоді як для ст. ст. 51, 51-2 КУАП об'єктивна сторона характеризується самовільним привласненням чужого майна (ст. 51 КУАП) або незаконним використанням об'єкта права інтелектуальної власності (ст. 51-2 КУАП).

Об'єктивна сторона відображена у диспозиціях зазначених статей.

Суб'єкт правопорушення — загальний. Тобто вчинити зазначені правопорушення може як пересічний громадянин, так і посадова особа.

Суб'єктивна сторона адміністративних правопорушень, що посягають на власність характеризується лише умислом.

На думку Н. Ю. Колчевської, правопорушення, про які йде мова, мають своїм родовим об'єктом комплекс правовідносин, серед яких, наприклад, відносини, що виникають і реалізуються з приводу володіння, користування і розпорядження власністю; відносини, що виникають і реалізуються з приводу реалізації правомочності власника об'єктів авторських і суміжних прав, винаходів і патентів тощо [3, с.8].

Окрім зазначеної характеристики адміністративних правопорушень, що посягають на власність даний вид правопорушень наділений характерними рисами, що відрізняє його від інших адміністративних правопорушень.

Першою особливістю адміністративних правопорушень, що посягають на власність є те, що для попередження вчинення перелічених правопорушень здійснюють профілактичні заходи. При цьому профілактика адміністративних правопорушень, що посягають на власність має свої особливості.

Профілактика адміністративних правопорушень у сфері власності, зазначає Комарницька І. І. — це інтегрований цілісний комплекс заходів соціального, спеціального та індивідуального характеру, що здійснюється державою, органами державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовими особами, громадськими організаціями і окремими громадянами з метою виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень, які посягають на право власності, усунення факторів, які детермінують протиправну діяльність особи щодо порушення правових можливостей володіти, користуватися та розпоряджатися майном, попереджувального впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки, запобігання правопорушенням у цій сфері [4, с. 146].

На думку дослідниці, однією із основних особливостей профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності є різноманіття підстав виникнення права власності (виникнення права власності за договорами, внаслідок приватизації, на доходи від індивідуальної праці та підприємницької діяльності, одержання доходів від цінних паперів і вкладів у кредитних установах, отримання виграшів, премій тощо) та, відповідно, різновидів суспільних відносин, у яких може знайти свій прояв протиправна діяльність, на запобігання якій спрямовані заходи профілактики.

Другою особливістю профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності є те, що перелік суб'єктів, наділених повноваженнями у даній сфері, охоплює значну кількість державних органів (спеціально уповноважені органи виконавчої влади у галузі праці, спеціально уповноважені органи виконавчої влади у галузях водного господарства, геології та використання надр, органи рибохорони, органи лісового господарства, органи мисливського господарства, органи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі екології та природних ресурсів України, фінансові органи, ОВС), органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, громадських організацій та окремих громадян.

Третьою особливістю профілактики адміністративних правопорушень, які посягають на право володіння, користування та розпорядження майном, є певний вплив соціально-економічних факторів на динаміку адміністративної деліктності. Рівень життя населення є визначальним щодо стану адміністративної деліктності у сфері власності. Фактори соціально-економічного характеру обумовлюють падіння життєвого рівня, стосуються соціального захисту незахищених верств населення; проблем обліку, збереження, контролю за збереженням майна тощо [4, с. 146].

Ще однією рисою профілактики даних правопорушень є багаторівневість заходів профілактичного впливу, які використовує держава у даній сфері. Зокрема, це заходи соціального, спеціального та індивідуального характеру. Заходи соціального характеру спрямовані на усунення, нейтралізацію негативних факторів, що призводять до вчинення

протиправних діянь у сфері власності. Спеціальні заходи мають на меті не допустити здійснення конкретних правопорушень у сфері власності, зупинити їх на ранній стадії. Заходи індивідуальної профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності мають виховний вплив на конкретних осіб, дають можливість попередити конкретні правопорушення, які порушують правові можливості особи володіти, користуватися та розпоряджатися майном [4, с. 146].

Другою особливістю адміністративних правопорушень, що посягають на власність є те, що при посяганні на об'єкт правопорушення, шкода завдається не предмету посягання, а безпосередньо суспільним відносинам.

Правопорушник, посягаючи на певний об'єкт, що перебуває під охороною закону, зокрема, на родовий об'єкт, передбачений главою 6 КУАП України, згідно із загальноприйнятою теоретичною аксіомою про об'єкт правопорушення, заподіює шкоду не якому-небудь предмету, а певним правовідносинам, що складаються в процесі правового регулювання конкретним правовим актом певної спільності відносин [7, с. 242].

Третя особливість адміністративних правопорушень, що посягають на власність - існування двох підходів щодо визначення групи правопорушень, що посягають на власність.

Мельник О. В. стверджує, що перший підхід - це вузьке розуміння правопорушень, що посягають на власність. Він передбачає, що такі правопорушення повинні зачіпати всі правомочності власника, що складають право власності: володіння, користування, розпорядження. Відповідно до такого підходу правопорушеннями, що посягають на власність, є тільки ті правопорушення, що розміщені в главі 6 КУАП України [6].

Другий підхід виявляє широке розуміння правопорушень, що посягають на власність, його представники відносять до них й інші склади правопорушень, розміщені в інших главах КУАП України [6].

Личенко І. О., досліджуючи адміністративні правопорушення, що посягають на право власності запропонувала наступний варіант вирішення існуючих проблем зазначених правопорушень. Особливої уваги у процесі вдосконалення нормативно-правового регламентування відносин у сфері захисту прав власності заслуговує питання доцільного групування адміністративно-правових норм у КУАП. Слід відмовитися від пріоритетного захисту права державної власності на природні ресурси. Необхідно розширити зміст об'єктивної сторони адміністративних правопорушень, які посягають на право інтелектуальної власності за рахунок діянь, що є новими, виникли в силу технічного прогресу, розвитку інформаційних технологій. Логічним доповненням до глави 6 КУАП є закріплення як адміністративних правопорушень діянь, які пов'язані з незаконним присвоєнням чужого майна та знищенням чи пошкодженням чужого майна [5, с. 13]

Висновки. Під час дослідження було встановлено, що адміністративні правопорушення, що посягають на власність є недостатньо дослідженими та мало врегульованими чинним законодавством України. Даний вид правопорушень наділений рядом характерних рис, що відрізняють його від інших видів адміністративних правопорушень. Такими рисами, на думку авторів дослідження, є: наявність специфічної профілактики, яка за суб'єктним складом та багаторівневою структурою проведення відрізняється від профілактичних заходів, які покликані запобігати інші види адміністративних правопорушень; при посяганні на об'єкт адміністративних правопорушень, що посягають на власність шкода завдається безпосередньо суспільним відносинам; існування двох підходів щодо визначення групи правопорушень, що посягають на власність.

До того ж, автори погоджуються з думкою Личенко І. О. щодо відмови від пріоритетного захисту права державної власності на природні ресурси [5, с.13] та пропонують внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення у частині захисту інших форм власності, у тому числі не тільки на природні ресурси. Оскільки законодавчо закріпивши захист право власності інших форм (не тільки

державної, але й приватної і комунальної) у главі 6 КУАП законодавець здійснить своєрідне розмежування видів відповідальності за правопорушення, які посягають на власність. Адже деякі протиправні діяння за ступенем суспільної небезпечності не можливо кваліфікувати як кримінально-карані, а як адміністративні правопорушення вони законодавчо не врегульовані.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 12 вересня 2016 року (ОФІЦ. ТЕКС). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 280 с. – (Кодекси України).
2. Адміністративні правопорушення, що посягають на власність. Ознаки відмежування їх від злочинів проти власності. Ведення адвокатом таких справ // Блог Андрія Семенюка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asemenyuk.com/index.php/xii-/258-2011-05-02-11-18-43>
3. Колчевская Н. Ю. Административные правонарушения в области охраны собственности и деятельность органов внутренних дел по борьбе с ними: авторе. дисс. канд. юрид. наук. – М., 2004. – 25 с.
4. Комарницька І. І. Поняття та особливості профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності // Часопис Київського університету права. – К., 2014. - № 1. – с. 145-147.
5. Личенко І. О. Адміністративно-правовий захист права власності в Україні», дисер. на здоб. наук. ступеня к.ю.н. – Львів, 2010. – 14 с.
6. Мельник О. В. Юридична характеристика правопорушень, що посягають на право власності // Вісник Запорізького національного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?url=http://www.stattionline.org.ua/pravo/76/12077-yuridichna-xarakteristika-pravoporushen-shho-posyagayut-na-pravo-vlasnosti.html&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKEwiWldWH1sHPAhVBriwKHZB0A4YQFggUMA&usg=AFQjCNFiAM7ICQTygIwf7d81N6lSxgs0Hw>
7. Теорія держави і права: Навчальний посібник /Колодій А.М., Копейчиков В.В. та ін.; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

УДК 342.565.4

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ ОРГАНАМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Бережанський Г.І.

(аспірант кафедри історії права та держави Київського національного
університету імені Тараса Шевченка)

Анотація. Стаття присвячена аналізу організації та здійснення судової влади особливими органами адміністративної юстиції у Великобританії як держави англосаксонської правової сім'ї. Досліджено загальні нормативно-правові основи утворення та функціонування трибуналів, їх завдання, повноваження та місце у системі органів судочинства Великобританії. Автором також наголошено на позитивному досвіді здійснення адміністративного судочинства квазісудовими органами та виокремлено ряд недоліків, що притаманні аналізованій моделі адміністративної юстиції.

Ключові слова: судова влада, органи адміністративної юстиції, квазісудові органи, трибунали.

Аннотация. Статья посвящена анализу организации и осуществления судебной власти особыми органами административной юстиции в Великобритании как государстве англосаксонской правовой семьи. Исследованы общие нормативно-правовые основы создания и функционирования трибуналов, их задачи, полномочия и место в системе органов судопроизводства Великобритании. Автором также отмечено положительный опыт осуществления административного судопроизводства квазисудебными органами и выделены ряд недостатков, присущих анализируемой модели административной юстиции.

Ключевые слова: судебная власть, органы административной юстиции, квазисудебные органы, трибуналы.

Annotation. This article analyzes the organization and realization of judiciary by special bodies of administrative justice in the United Kingdom as the state of Anglo-Saxon legal family. The author researches the general legal bases of formation and functioning of tribunals, their tasks, authority and place in the system of UK justice. The author also singles the positive experience of administrative justice of quasi-judicial bodies and main issues in the analyzed model of administrative justice.

Key words: judiciary, bodies of administrative justice, quasi-judicial bodies, tribunals.

Проблема організації та здійснення адміністративного судочинства у державах, які відносяться до англосаксонська правової сім'ї досліджувалася рядом українських та